

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruska cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane pe-
tina enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 86.

Sreda, 26. oktobra 1932.

Leto VII.

Sedma delegatska skupščina delavske zbornice.

30. novembra t. l. v Ljubljani.

Letos, dne 6. januarja, je minilo deset let, odkar se je v Ljubljani konstituirala Delavska zbornica za sedanjost dravsko banovino. Nje pravila pa so bila odobrena 2. avgusta 1925, nakar so se dne 4. decembra 1925 vršile volitve. Novi upravni odbor pa se je konstituiral dne 7. marca 1926.

Marca meseca 1929 je pa minister socialne politike odredil, da se plenum zbornice ne sklicuje, marveč da naj upravni odbor vrši ob enem funkcijo plenuma. Letos pa je odredilo ministrstvo socialne politike, da naj se skupščina Delavskih zbornic izvrše do dne 1. novembra t. l.

Na podlagi te odredbe se bo vršila tudi skupščina Delavske zbornice v Ljubljani dne 30. novembra t. l.

Preobširno bi bilo navajati vse ogromno delo Delavske zbornice, ki ga je izvršila v šestih letih svoje sedanje poslovne dobe.

Predvsem ima Delavska zbornica nalogo, da preštudira socialni položaj delavstva ter na podlagi ugotovitev in dokazov skuša podpreti socialne zahteve delavstva in nameščencev. Tu so važna vprašanja službenega razmerja, višine mezd, zaposlenosti, stanja delavskega trga, stanovanj, prehrane, prosvete itd. O vseh teh vprašanjih mora imeti Delavska zbornica natančne podatke, če hoče z uspehom podpirati stremeljenja delavstva ter zasnovati predloge za izpremembo pomanjkljivih socialnih in delavskovarstvenih zakonov. Delavska zbornica mora poznati strukture gospodarskega razvoja. V tem oziru je Delavska zbornica tudi izdelala več študij, ki so bile pri nas novost. Našim čitateljem so vse te publikacije itak znane.

Posebno važno je tudi, da je Delavska zbornica sodelovala skoro pri vseh mezdnih gibanjih iz kolektivnih pogodb, pa tudi v posameznih vprašanjih, zlasti v pravnih sporih. Delavske strokovne organizacije so v Delavski zbornici našle vedno svetovalec in pomočnika. Ustanovljene so Delavske zbornice namreč bile na inicijativno svobodnega strokovnega gibanja, zato gibanju ne morejo škodovati, marveč hočejo in morajo biti le javnopravni interpret delavskih teženj in predlogov pri oblastih in v parlamentarnih ustanovah. Toda nje delovanje more biti uspešno le ob živem sodelovanju svobodnih strokovnih organizacij.

Tudi za nezaposlene je storila Delavska zbornica mnogo. Podpore presegajo samo v našem področju na leto 500.000 Din, dasi zbornica po svojem zmislu nima tega namena in bi morale to nalogo opravljati druge socialne ustanove, kjer so potrebne v tem oziru izboljšave.

Delavska zbornica ima sedaj dve delavski knjižnici, in sicer v Ljubljani in Mariboru. Obe knjižnici sta izposodili doslej 313.372 knjig. V obeh knjižnicah je danes 18.968 knjig. Knjižnici pa izposojujeta knjige tudi sicer.

Delavska zbornica ima svojo hišo v Ljubljani in Celju, v Mariboru pa je najela del prostorov v poslopju okrožnega urada za socialno varovanje. Vsi ti prostori so postali

Tretja balkanska konferenca.

Izgledi.

Tretja balkanska konferenca je pričela zborovati v soboto, dne 22. t. m., v Bukarešti. Prva se je vršila v Atenah in druga v Carigradu. Konferenci ne pripisujemo le mi velikega pomena, marveč tudi mednarodni krogi. Konference se udeležujejo delegati prizadetih držav in pa zastopniki Društva narodov, mednarodnega urada dela, mednarodne parlamentarne zveze in Carnegiejeve (mirovne) ustanove.

Pričakuje se, da se že tej konferenci predloži dva načrta, in sicer načrt balkanskega pakta in načrt konvencije o svobodnem gibanju državljanov balkanskih držav po balkanskih državah. Razen tega ta konferenca razpravlja o skupnih gospodarskih vprašanjih. Na konferenco so poslale svoje delegate Jugoslavija, Bolgarija, Rumunija, Grčija, Turčija in Albanija. Konferen-

ca sicer ni oficijelna, vendar se je udeležujejo tudi vlade po svojih zastopnikih.

Posebno otežkočuje delovanje konference narodno manjšinsko vprašanje, dalje zahteva Bolgarije po izhodu v Egejsko morje. Mnogo vprašanj je pa že razčiščenih, tako da letošnja konferenca že lahko izdela konkretne predloge ter jih predloži pristojnim vladam.

Zedinjenje Balkana je silno važno vprašanje; zakaj razvoj balkanskih narodov je mogoč le, če se ustvarijo pogoji za mirni razvoj in mirno sožitje balkanskih narodov. Iztrebiti se mora zlo, ki vedno povzroča medsebojne boje teh držav in ki tudi v mednarodni politiki povzroča neprestane konflikte. Zedinjeni Balkan bo vodil drugačno enotno politiko in se svobodno razvijal in dvigal.

Rudarska internacionala.

Iz poročila za mednarodni rudarski kongres posnemamo, da je internacionala imela v 14 deželah svoje priključene organizacije. Članov je štela internacionala 1.362.485. Zaradi ogromne krize v premogovni industriji je bilo članstvo nazadovalo za okoli 200.000, kar pa nikakor ne slabi moči organizacije, ker padec v razmerju z nazadovanjem obratovanja ne pomeni oslabilve, marveč ojačitev organizacije.

Kongres se je baval s skrajšanjem delavnika in očitil vladam, da niti sklenjene konvencije ne odobre. Rudarji zahtevajo absolutno uvedbo sedemurnega delavnika.

Dne 4. decembra 1932 bodo vse rudarske organizacije priredile mednarodne shode z zahtevo po uvedbi sedemurnega delavnika.

Rumunija nima denarja.

Te dni je bilo objavljeno poročilo strokovnjaka Obuena o stanju rumunskih financ za dobo od 3. februarja do 3. septembra. V poročilu se poudarja težki položaj rumunskih financ: proračunski deficit stalno narašča, in država ne more redno plačati niti uradnikov. Poročevalec pravi, da je državni deficit kroničen, ker znašajo dohodki povprečno mesečno okoli 1200 do 1300 milijonov lejev, izdatki pa okoli 1700 do 1800 milijonov. Narodna banka je pomagala državi s tem, da je odstopila državi dobiček od kovanega denarja in 405 milijonov iz fonda za stabilizacijo. Nadalje je dala švicarska skupina posojilo v znesku 1612 milijonov lejev. Obuen svetuje znižanje državnih izdatkov in splošno reformo financ. Papirja kroži v deželi za 29.647 milijonov lejev, kar je za 5 milijard več kakor prejšnje leto ali za 6 milijard več kakor pred dvema letoma. Pokritje znaša 35,9%. Zunanja trgovina je v prvem polletju aktivna za 2 milijona lejev, za kar se pasivnost zmanjša. Obuen stoji na stališču, da se sme konverzija kme-

tiških dolgov nanašati samo na kmete, ki posedujejo manj kakor 5 hektarov zemlje.

Madžarski teror.

»Nepszava« ustavljena za osem dni.

Madžarska vlada je ustavila socialnodemokratsko glasilo »Nepszava« za osem dni, češ, da hujska k razredni borbi. — Zahteva po pravicah pa ni hujskanje k razredni borbi.

Stališče barona Papena se maje?

Ostra kritika Kaasova proti njegovi politiki.

Voditelj centrista Kaas je ostro napadel sedanji nemški režim ter zahteval povratak k parlamentarni demokraciji in weimarski ustavi. Papen je po nepotrebnem odklanjal parlament. Izid volitev bo zanj neugodnejši. Tudi Brüning ima posvetovanja. Kaže, da po volitvah Papen ne bo več vztrajal, ker njegova politika le ruši enotnost nemškega naroda.

pravo središče delavskega gibanja. V Ljubljani, Celju in Mariboru je Delavska zbornica sodelovala tudi pri ustanovitvah javnih delavskih kuhinj, ki vse lepo uspevajo.

Skupščina Delavskih zbornic bo odobrila račune minulih let in proračun za bodoče leto. Odobrila bo tudi nakup palače Delavske zbornice v Ljubljani in v Celju ter pogodbo z Okrožnim uradom za zavarovanje delavcev za v Mariboru najete prostore. Vrhutega se predloži skupščini pravilnik za podpiranje nezaposlenih. Delavska zbornica je doslej izplačala za nezaposlene di-

rektnih podpor 950.000 Din, poleg tega pa indirektno znatne zneske. Vsi dohodki Delavske zbornice iz prispevkov znašajo okoli 2 in pol milijona, kar je z ozirom na potrebe in ustanove za bodočnost jako majhen znesek.

Pozdravljamo skupščino Delavske zbornice ter želimo, da deluje v istem pravcu za sedanje izboljšanje socialnega položaja delavstva in pa tudi za bodočnost. Delavsko strokovno gibanje vidi v Delavski zbornici svojega solidarnega sobojevnika.

In to mora ostati!

Cesarje in kralje nam dajte!

Klic nemških baronov.

V Nemčiji se resno bavijo z vprašanjem hohenzollernskega cesarstva. V tej mizeriji, mislijo fevdalci, bo narod v plebiscitu po izpremembi ustave rad glasoval za cesarstvo, ker je še nekaj predvojnega duha v njem, in ker bo upal, da bo potem — bolje. S tem slepmišljenjem namerava nemško plemstvo in nemški kapital opehariti narod. Seveda bo novi monarh, če bi se uresničili naklepi reakcije, le ščit, za katerim se naj dalje skriva kapitalistično izkoriščanje.

Z ozirom na očitnejši namen reakcionarne vlade je prejšnji predsednik nemškega parlamenta, socialni demokrat Loebe, objavil v »Vorwärtsu« odprto pismo na Hindenburga, v katerem obsoja kanclerjev govor v Monakovem, da se izvrši izprememba ustave, s katero bo narod prikrajšan v svojih pravicah. Loebe spominja Hindenburga na odgovor na njega pozdrav dne 11. maja 1925, ko je bil izvoljen za predsednika republike. Takrat je Hindenburg rekel: »Državni zbor in državni predsednik spadata skupaj, ker sta oba na svojih mestih po volji naroda. Svojo oblast izvajata samo na podlagi te volje. Oba skupaj sta šele suverenost in temelj ustavnega življenja. To je zmisel ustave, na katero sem sedajle prisegel svojo moško besedo.«

Loebe zahteva torej, da predstavnik države ne krši svoje prisege. Na koga naj se narod še zane, če ne na prisego predstavnika države?

Polemika o nemški politiki zaradi zahteve po oboroževanju in sistiranju demokracije ter o upostavitvi Hohenzollerncev vznemirja vse časopise, kar znači, da se nezaupanje do Nemčije neprestano večja.

Nemčiji se pa ti načrti morejo posrečiti le, če dobi primerno zaslonbo v mednarodni reakciji, ki je tudi pridno na delu. Zakaj povsod se širi militaristični duh, povsod silijo na dan še hujska diktatura kapitala. To so pa sorodni pojavi, proti katerim čakajo delavstvo še najtežji boji.

Sklenjene vrste delavstva so edina garancija, da reakcija ne bo mogla izvršiti svojih naklepov.

Nova čehoslovaška vlada.

Po daljših pogajanjih je Malypetr končno sestavil novo čehoslovaško vlado, ki po svoji sestavi ni bistveno drugačna, kakor je bila prejšnja. Izpremembe so se izvršile v štirih ministrstvih, in sicer v notranjem ministrstvu, v prometnem ministrstvu, v prehranjevalnem ministrstvu in v trgovinskem ministrstvu.

Novo vlado sestavljajo: predsedstvo Malypetr (agrarec), zunanje zadeve dr. Beneš (nar. soc.), notranje zadeve dr. Jan Černý (agrarec), finance dr. Trapl (uradnik), nar. obramba dr. Bradač (agrarec), trgovina Ježek (nar. demokrat), pošta dr. Franke (nar. soc.), socialne zadeve dr. Czech (soc. dem.), pravosodje dr. Meisner (soc. dem.), prosveta dr. Derer (soc. dem.), javna dela inž. Dostalek (ljudska stranka), zdravstvo dr. Spina (kmetijec), kmetijstvo dr. M. Hodža (agrarec), promet inž. Bechyne (soc. dem.) in unifikacija dr. Jan Šramek (ljud. stranka).

Iz gospodarske revolucije.

Industrija lokomotiv.

Med vojno in po vojni se je v industriji in na svetovnem trgu izvršila marsikatera izprememba. Statistika o teh velikih izpremembah nam kaže v precej jasni sliki delni povod evropske gospodarske krize. Kdor hoče delati, naj dela poceni; to načelo je v Evropi prodrlo v vseh podjetniških in oblastvenih krogih.

Industrija lokomotiv v gospodarstvu nima najmanjšega pomena. Ta industrija je v primeri s predvojno industrijo lokomotiv doživela v zadnjem času v svoji organizaciji in dislokaciji silne izpremembe. Kakor poroča »Vossische Zeitung«, imajo v prometu vse železniške družbe sveta okoli 250.000 lokomotiv. Tvornice lokomotiv vseh dežel so lahko izdelale na leto 30 do 40 tisoč lokomotiv. Od teh so jih izdelale Zedinjene države 12.000, Nemčija 6000 do 7000, Velika Britanija tudi toliko, ostanek pa ostale dežele. Po vojni pa že nastopajo dežele kot konkurentke na svetovnem trgu, ki prej sploh niso imele tvornic lokomotiv. Tako na primer Čehoslovaška, Danska in Ogrska. Od štirih tvornic lokomotiv stare Avstrije sta le dve preboleli krizo. Japonska je pred vojno uvažala lokomotive, sedaj pa je iz vzhodne Azije izrinila vso evropsko in ameriško konkurenco. V najnovijem času se pojavlja tudi Rusija kot veleproducent. V Rusiji so ustanovili šest tvornic za lokomotive, ki so že dograjene ali pa se še grade. Te tvornice bodo izdelale vsako leto 2000 lokomotiv. Izpremembe v tej industriji so torej naravnost drastične. Nemčija in Zedinjene države, to je, stari veleproducenti lokomotiv, so prisiljeni reducirati to svojo industrijo na minimum. V Nemčiji so imeli nekdanj 22 tvornic lokomotiv, danes jih je še samo 9, ki obratujejo v prav majhnem obsegu. Nemške državne železnice so naročile letos samo 121 lokomotiv, dočim bi jih tvornice lahko izdelale 6000. Iste razmere so v Zedinjenih državah in Angliji. Nekdanj pomembna industrija teh držav bo torej domalega izumrla.

Enak proces, kakor v tej pomembni industriji, se vrši tudi v ostalem gospodarstvu.

Originalen samomor vajenca.

Brivski vajenec, star šele 15 let, se je naveličal življenja. Oče mu je padel v vojni. Uboğa mati je komaj skrbela zanj. Nekoč vpraša mater, če je človek mrtev, če bi skočil s stolpa Štefanove cerkve na Dunaju. Nekaj dni pozneje se je pa splazil v stolp ter skočil skozi okno iz višine 30 metrov ter se ubil. Pred 36 leti je storil isto smrt nek 20 letni čevljarški pomočnik.

Kulturni pregled.

»Ptčki brez gnezda.«

Otroška tragedija neprecenljive duševne lepote in tragedije duševnega življenja. Je šla v nedeljo, 23. t. m., čez Delavski oder »Svobode«. Studio Delavskega odra »Svobode« je dal to igrati na oder v režiji Ferda Delaka. Vsebinska te otroške tragedije se odigrava v otroški sobi in gozdu. V materini ljubezni živici trije otročki so naenkrat doživeli strašno razočaranje, ki mu iz početka niso vedeli vzroka. Mama je prestajala jih božati, poljubljati, pokrivati zvečer z odejo in se jim, želeča »lahko noč«, nasmihati. Kaj je to?... Spraševali so se tako osamljeni, čutivši se tako naenkrat »brez toplega gnezda«. Ugibali, jokali in tožili so drug drugemu bolečine v nočeh, ko niso mogli spati. Ko so pa naposled zasledili, kaj je vzrok, ko so razvozlati uganko, jih je spreletela groza. Očeta, ljubljene očeta vara ljubljena mama. Pozabila je, da ima otroke, da je poročena in skrivaj, ko očeta ni doma, sprejema k sebi ljubčka. Kaj bo rekel oče, če to izve. Ljudje na vasi so začeli že postajati tudi drugačni. Prej jih je vse spoštovalo, sedaj pa se nekako posmehujejo. Oče je to že opazil in omenil, čudeč se. Otroci se med seboj pogovarjajo in zgražajo, kako je mama sedaj k očetu neverjetno sladka in se dobriča, da tako zakrije svojo pregreho — ljubčka. Oni, »ptčki brez gnezda«, čutijo, kako jim je mamino srce odvzel tisti vsiljivec. Najstarejšemu se v čelo od duševnega trpljenja zareže brazda. Mlajšega trese mrzlica, a hčerka blede... In sama začne hoditi nepravda pota. »Ustrelim ga,« zagrozi najstarejši in neko noč, ko so vsi v gozdu, ko vidijo, kako k hiši

3000 Kitajcev pobitih v svoji domovini.

Žrtve imperijalizma.

Mala vojna v Mandžuriji postaja vsak dan strašnejša. Japonsko vojno poveljstvo poroča o strašnem pokolju, ki so ga izvršile japonske čete nad upornimi Kitajci pri Čičikaraju. V tem pokolju je bilo do poslednjega človeka uničen močan kitajski oddelek 3000 oseb generala Lihajsniga. Kitajci so bili potisnjeni v kraj, ki je bil zaradi velike poplave odrezan od ostalega sveta. Tu se je odprl nanje koncentrirani mitraljeski

ogonj, ki je trajal več ur. Prihodnji dan so pa še japonski letalci z bombami napadli v zagato nagnane Kitajce ter nadaljevali grozovito pobijanje. Kitajci so bili iztrebljeni do zadnje osebe, ker zaradi velike poplave niso mogli bežati. In japonske vojne oblasti trdijo, da je sedaj cela pokrajina Čančun očiščena upornih Kitajcev. In bodoča ofenziva bo morala iti v smeri proti Kirinu.

Doma in po svetu.

Življenske potrebščine so vsak dan dražje. Preveč blaga je. Producira in pridela se ga mnogo več kakor se ga porabi. Trgovsko načelo je in še bolj naravni zakon današnjega kapitalističnega gospodarstva, da množina blaga pocenjuje, večja ponudba znižuje cene. Tu pa vidimo ravno nasprotno. Zadnjič so v Zagrebu podražili kruh, sedaj zopet v Novem Sadu skoraj za 20%. Žita pa je v državi toliko, da ga nikamor ne morejo prodati. In vendar cene naraščajo. — To pač ni naraven pojav v svobodni trgovini. — Za to regulacijo cen je nedvomno umetno zvišavanje cen potom kartelov, ki hočejo kljub slabši zunanji kupčiji imeti doma velike dobičke. Napačno je mnenje, če kdo misli, da se s tem pomaga narodnemu gospodarstvu na noge. S takimi izkoriščanji se sicer kupiči dobiček, izsesava narod, ki pa s tem preneha biti dober konzument. Tako se ruina blagostanje naroda in onemogoča tudi zdravo državno gospodarstvo, ki enako kakor narodno gospodarstvo potrebuje predvsem — splošno gospodarsko življenje. Privilegiji izkoriščevalcev narodnega blagostanja so pa tudi nesreča za državno gospodarstvo.

Novo zasedanje narodne skupščine. Dne 19. t. m. je bilo s kraljevskim ukazom zasedanje narodne skupščine, ki se je pričelo dne 18. januarja 1932, zaključeno in z 20. oktobrom otvorjeno novo zasedanje.

Konvencijo o socialnem zavarovanju in trgovsko pogodbo z Avstrijo je beograjska skupščina dne 18. oktobra ratificirala.

Pravilnik o izpitih za elektrotehnike. Minister za trgovino in industrijo je izdal sporazumno z ministrom za zgradbe uredbo o polaganju izpitov za elektrotehnike.

Zagrebski trgovci z živili in mešanim blagom so imeli v nedeljo plenarno sejo, kjer so razpravljali o položaju trgovcev. Nas zanima predvsem resolucija, ki zahteva, da se z zakonom o zaščiti kmetov zaščiti tudi trgovci z živili in mešanim blagom, da se osnujejo ob državni podpori nabavljalne in kreditne za-

druge, da se določi za vse stare dolgov 6 odstotna obrestna mera, da se razženo vsi obstoječi karteli in prepreči snovanje novih.

Za cirkus imajo ljudje denar. Cirkus Gleich je bil 10 dni v Zagrebu. Cirkus Gleich je plačal zagrebški občini okoli 140.000 Din na pristojbinah, toliko banovini in dvakrat toliko državi na taksah od kart. Že samo ti izdatki znašajo nad pol milijona Din. Dohodki cirkusa so bili nedvomno še enkrat tolikšni. Kljub stroškom za osobe in živali je lastniku moral ostati precejšen dobiček. Obisk cirkusa je bil tudi v Ljubljani dober in je Gleich tudi nekaj zaslužil.

25 držav izdaja do 85 odstotkov svojega državnega proračuna za oboroževanje. To je ugotovil odbor razorožitvene konference, ki te stvari raziskuje.

Premirje v oboroževanju. Zedinjene države soglašajo, da se premirje v oboroževanju, ki poteče dne 1. novembra t. l., podaljša do 1. marca 1933 in s tem olajša delo razorožitvene konference.

Novi razorožitveni načrt Francije. Francija izdeluje nov načrt za razorožitev. Načrt bo izdelan do 3. novembra t. l., ko se sestane razorožitvena konferenca.

Še enkrat so nasprotniki Rusije v Rumuniji zmagali. V znanem sporu med Vajdo-Vojevodom in Titulescom radi pogodbe s Sovjetsko Rusijo, ni prišlo med obema nasprotujočima si taboroma do sporazuma in je ministrski predsednik Vajda-Vojevod podal s svojim kabinetom ostavko. Kralj je poveril sestavo nove vlade predsedniku kmečke stranke Maniu-u. Člani nove vlade, v kateri je tudi Titulescu, niso posebno prijazni Rusiji.

Veliki shodi socialistične »Mlade fronte« so se vršili ta teden v vseh dunajskih okrajih. Shodi so potekali mirno. Na enem izmed shodov je govoril tudi princ Löwenstein, voditelj mladinskega Reichsbannerja v Nemčiji, ki sicer pripada nemškemu centrumu in je ostro napadel politiko

avstrijske vlade, zlasti kanclerja Dollfusa. Radi tega so ga poklicali na policijsko direkcijo, kjer so mu sporočili, da ima takoj zapustiti Dunaj, kar je tudi storil.

Zopet demonstracije v Simmeringu. Avstrijska vlada je radi nedeljskih krvavih dogodkov v dunajskem okraju Simmering prepovedala tam vse shode in demonstracije. Protestne shode so nameravali prirediti tako socialni demokrati kakor nacionalni socialisti in komunisti. Komunisti so se kljub prepovedi zbrali v precejšnjem številu v veliki dvorani simmerinške pivovarne, kjer so hrupno zahtevali izpustitev aretiranih Schutzbündlerjev. Ko je prispele policijske ojačanje, da demonstrante razžene, se je zopet razvila bitka s kamenjem in streljanjem, vendar so se demonstranti po kratkem času morali umakniti. Žrtev ni bilo.

Heimwehrovec notranji minister v Avstriji. Kancler Dollfuss je imenoval voditelja heimwehrovcev, majorja Fey-a, za državnega tajnika v notranjem ministrstvu. To pomeni poostreitev postopanja proti socialnim demokratom, zlasti proti njihovim obrambnim organizacijam. Razne meščanske organizacije in zastopstva kmečkili občin pošiljajo v notranje ministrstvo zahteve po razpustu republikanskega Schutzbunda češ, da samo on ogroža red v državi. Nacionalno-socialistične napadalne čete so seveda državotvorne, zato naj bi te ostale in se podpirale, samo socialistične naj bi se udušile. Če se bodo le pustile.

Ni pravega zadel. Politični duhovi v Avstriji so vsled incidenta v Simmeringu zelo razburjeni, kar je prišlo seveda tudi do izraza na prvi jesenski seji dunajskega parlamenta. Socialist dr. Bauer je prišel v besedni boj s kanclerjem Dollfussom, kar je heimwehrovskega poslanca Lichteneggerja tako razljutilo, da je pograbil črninik in ga zalučil proti dr. Bauerju. Ni pa zadel njega, temveč pristaja lastne stranke, ministra dr. Jakončika, ki je bil namah črn od tinte kot zamorec. Za tem je nastalo vsesplošno prerekanje in prerivanje, tako, da je moral predsednik dr. Renner prekiniti sejo.

»Ven z dovoljenjem sterilizacije! Osvobodite Pierre Ramusa!« so klicali z galerije dunajskega parlamenta pri njegovem prvem jesenskem zasedanju. Istočasno so demonstranti metali z galerije v sejno dvorano letake, s katerimi se je zahtevala za Avstrijo svoboda prekinjevanja plodnosti. Parlamentska straža je nato odstranila demonstrante z galerije.

Mesto prepovedane »Rdeče pomoči« so ustanovili na Dunaju »Zvezo proletarske solidarnosti«, ki je imela te dni v Ottakringu svoj kongres, na katerem je govorila tudi žena znanega Maksa Höla, ki je zbežal v Rusijo. Zveza je sklenila prirediti dne 3. decembra na Dunaju državni kongres brezposelnih, na katerega bodo prišli brezposelni iz vseh krajev države peš. Enak gladovni pohod je nameravan za 19. november v Linz.

Kepenikijade so v Nemčiji na dnevnem redu in moč uniforme ni menda nikjer tako velika kakor v Prusiji. Ob priliki zadnje svatbe koburške princeze Sibile s švedskim princem Gustavom Adolfom je navrelo iz vse Nemčije v Koburg brez števila aristokratov in uniformiranih korifej. Posebno pozornost je vzbujal mlad konjiški general v sijajni novi uniformi s celim muzejem visokih odlikovanj na prsih. Stregli so mu z vso spoštljivostjo. Cel teden je jedel in pil in se dobro imel na svatbi na račun velikega vojvode koburškega. Ko pa je bila svatba končana, je odhajajočega generala policija aretirala. Bil je to neki znan pustolovec Lande, ki ga je policija že prej spoznala, a ga ni hotela med svatbo aretirati, da ne bi pokvarila veselega razpoloženja.

Volilni boj v Nemčiji še ne kaže tiste ostroti kakor običajno, vendar že prihaja zlasti v Berlinu med političnimi nasprotniki do dejanskih spopadov, zlasti med takozvanimi

stopa zapeljivec mastin, pomeri, da bi sprožil. »Ne morem,« zajoka v silni bolečini in puška mu pade na tla. Mlajši zagradi puško, v duševnem obupu pomeri in ... strel zagrmi v tiho noč. Starejši plane pokonci, pogleda ... oči se mu v grozi razširijo. Strašen, srce trgajoč krik se izvije iz njegovih izmučenih prsi... V dvorani poslušalcem zastane dih, drget spreleti slehernega in ... zagrinjalo počasi pade.

Tako umetniško in življensko resnično je studija Delavskega odra »Svobode« pod režijo Ferda Delaka odigrala in živela to tragedijo, lepo in žalostno, kakor je žalostno dejanje v takih okoliščinah. Milena, Jakob in Milan so pokazali svojo umetnost v polni meri, da se jim mora čestitati. »Svoboda« postaja od dne do dne značilen kulturni fundament proletarske umetnosti in proletarskega umeševanja. —g—

Leharjeva »Friderika« v mariborskem gledališču. Kot prvo glasbeno predstavo si je izbralo mariborsko gledališče Leharjevo opereto »Friderika« po L. Herzejevem in F. Löhnerjevem besedilu. To glasbeno delo se bistveno precej razlikuje od navadnega operetnega kiča. Dejanje je povzeto iz mladostne dobe nemškega pesnika Goetheja in vsebuje globoke ljubezenske konflikte. Kljub zgodovinski osnovi dejanja, se zdi Goethejevo razmerje do Friderike Brioni preveč idealizirano in zavito v romantiko, kar ne sodi v življenje ženja. Vendar je delo vseeno dostojno Goethejeve veličine.

Leharjeva muzika v »Frideriki« naliči bolj opernim zasnovam nego operetnim (kar je brez dvoma tudi pripomoček besedila). Mehki, čustveni muzikalni zamisli prihajajo do popolnih efektov (n. pr. pesem o rožici). Baš radi tega je tako blizu našim

čuvstvom. To je dokazal tudi celoten potek igre, ki je bil vseskozi na polni višini doživljanja in podajanja umetnine.

Friderika gđ. Udovičeve je glasovno kot igralsko popoln lik melhega, razumne, sesenheimskega dekleta. To je ena najboljših muzikalnih ženskih kreacij v opereti na mariborskem odru. Tudi uspeh g. Sancina (Goethe) je odličan. Razvija se prav lepo, pevsko in igralsko. Ostala zasedba ulog je dobra. Posebej je treba podčrtati Briona g. Furjana. Ta talentirani igravec je povsod na mestu, i v drami i v opereti. Studente so podali s pravim temperamentom gg.: Harastović (Lenz), Daneš (Weyland), Gorinšek (Lerse), Tovornik (Jung), Blaž (Meyer). Dobi in okolici primerni ter karakteristični sta bili ga. Schöllova (Dragutinovičeva) in madame Hahn (Zakrajškova). Ga. Savinova, ki je morala radi nepredvidenih zaprek uskočiti namesto gđ. Barbičeve, je dobro rešila težko nalogo. Le včasih bi morala malo zatajevati svoj prevelik temperament. Tudi vsi ostali so si veliko prizadevali in pripomogli do lepega uspeha. Režija g. Skrbinskega je dobra, dirigent g. Herzog je spravil v popolno harmonijo orkester in pevce. Oba zaslužita priznanje za resno delo. —ač.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

KNJIGE CANKARJEVE DRUŽBE.

Te dni izidejo knjige Cankarjeve družbe. Da vemo, koliko jih naj pošljemo temu in onemu poverjeniku, naj nam vsak, kdor še tega ni storil, sporoči, koliko garnitur rabi. — Kdor še ni obračunal, naj obračuna. — Kdor misli priti po nje, naj nam sporoči, da mu jih ne bomo pošiljali Cankarjeva družba.

plakaterskimi kolonami, ki noč za nočjo lepijo po mestu svoje lepake, nasprotniške pa trgajo.

Novo zaposlitve v nemški jeklarški industriji. Združene jeklarne v Essenu so s 1. oktobrom zopet sprejele 2750 delavcev nazaj v delo. Govori se, da gre pri tem za oživitve nemške oboroževalne industrije.

Papen vzgaja k demokraciji. Do tega zaključka prihaja nemški književnik Heinrich Mann v nekem članku, ki ga prinašajo zagrebške »Novosti«. Nacionalni socialisti, ki so poprej sami stremeli za diktaturo, občutijo Papena, ki zastopa klube visoke gospode in se opira na Schleicherjeve strojnice, na svoji lastni koži, zato se hočeš-nočeš zopet vračajo k zahtevi po demokraciji, za katero se je stožilo danes vsem nemškim strankam od katoliškega centra do komunistov. Pod današnjimi okolnostmi so nacionalni socialisti prisiljeni staviti svoj akcent bolj na socializem kakor na nacionalizem, sicer jim grozi resna nevarnost, da jih brezposelne mase zapuste in pobegnejo h komunizmu. Zato Hitler danes hiti izjavljati, da ni nikdar toleriral in ne namerava tolerirati Papenove vlade. Na ta način navaja Papen nemški narod zopet k demokraciji.

Provizorij stanovanjske zaščite je čehoslovaški parlament zopet podaljšal do konca marca 1933. Socialisti zahtevajo po poteku tega roka uvedbo definitivnega stanovanjskega zaščitnega zakona.

Čehoslovaki v naši državi. Čehoslovakov živi skoraj dva milijona v inozemstvu. Največ se jih je izselilo v Ameriko, v naši državi pa imamo 115.632 Čehoslovakov. To je jako velik kontingent, če pomislimo, da so to večinoma delavci ali sploh tehnično osebje. V Avstriji jih je pa okoli 100.000.

Praški kovinarji so imeli 20. t. m. v praškem socialističnem domu velik protestni shod proti znižanju plač, ki se ga je udeležilo do 10.000 kovinarjev, ki so za čas shoda ustavili po tovarnah delo in v strnjenih kolonah odšli na zborovališče. Po shodu so hoteli komunisti na Vaclavskem trgu vprijeti demonstracije, a jih je policija pregnala.

V Belgiji imajo novo vlado. V Belgiji je sestavil novo vlado (liberalno-katoliško) grof de Broqueville. Pravijo, da je nova vlada samo prehodna in volilna, če ne pojde drugače s proračunom.

Tudi švicarski državni proračun izkazuje 85 milijonov frankov primanjkljaja. Kakor znano, je tudi švicarska vlada zadnji dve leti izdala ogromne vsote za oboroževanje in utrditve meje.

Angleški grozi stavka železničarjev. Ker so železniške družbe odklonile zahtevo železničarskih strokovnih organizacij, da opuste najavljeno znižanje prejemkov železničarjev, grozi nevarnost, da se proglasi generalna stavka železničarjev.

Smrtne obsodbe v Leningradu. Leningradsko sodišče je obsodilo šest nastavlencev tovarne čevljev »Skorohod« na smrt z ustrelitvijo, ker so pokradli iz tovarne in prodali 1000 parov čevljev. Obsojenci so brzojavnim potom zaprosili sovjetsko vlado v Moskvi za pomilostitve.

Poskusne volitve v Zedinjenih državah dokazujejo, da bodo pri volitvah to jesen zmagali demokrati. Hoover ostaja za Rooseveltom povsod v manjšini. To bo pomenilo zmago »mokrih«. Pa tudi socialistični kandidat bo topot dobil glasov, kakor še nikoli poprej.

Privatni in trgovski nameščenci dravske banovine!

V nedeljo, 6. novembra t. l., se bo vršila ob pol 10. uri dopoldne v prostorih Delavske zbornice v Mariboru, Sodna ulica št. 9/II,

oblastna konferenca

podzveze za Dravsko banovino. — Otvoritev konference bo združena z **javnim shodom,**

na katerem bodo govorili zastopniki nameščenecv iz Zagreba, Ljubljane, Celja, M. Sobote, Ljutomer, Maribora in od drugod, ter zastopniki Strokovne komisije in Delavske zbornice o:

1. obrtnem zakonu,
2. delovnem času,
3. brezposelnosti, ter o
4. položaju in zahtevah privatnih nameščenecv sploh.

Ljubljana.

REPERTOAR

ljublanskega delavskega odra »Svobode«.

Nedelja, dne 30. oktobra 1932 ob pol 9. uri zvečer: Dobri vojak Švejk poseže v svetovno vojno. — Znižane cene.

Dvorana Delavske zbornice.

Vsak zaveden delavec mora biti stalni posetnik predstav delavskega odra!

Dobri vojak Švejk poseže v svetovno vojno. Ta sijajna veseloigra, katero je vpriporil delavski oder »Svobode« že dvakrat pri nabito polni dvorani Delavske zbornice v Ljubljani, se na splošno željo občinstva ponovi v nedeljo, dne 30. oktobra ob pol 9. uri zvečer v gledališki dvorani Delavske zbornice. Delavski oder »Svobode« je s predelanim »Švejkom« dosegel tak uspeh, kakršnega z istim delom še ni dosegel nobeden naš oder. Režija in inscenacija tega dela je čisto nova. Dvorana je spremenjena v praško ulico s kioski, gostilnami, trafikami itd. Množica ljudi igra v dvorani in posega v dejanje na odru. Sodelujejo vsi člani delavskega odra, godba »Zarja« in ves tehnični personal delavskega odra. Da bo omogočen poset »Švejka« vsakemu, se je vodstvo odločilo, za to tretjo predstavo znižati cene. Najdražja vstopnica je Din 10.—. Vsak zavedni delavec mora biti stalni posetnik delavskega odra!

Ljubljanska kanalizacija je res ogromno delo. Vsako moderno mesto, ki hoče skrbeti za zdravstvo in snaznost v mestu, ima s temi deli ogromne izdatke. Kanalizacija se je v Ljubljani pričela bistveno izpopolnjevati šele po potresu l. 1895. Vsa kanalizacijska mreža je dolga 62.287 metrov, to je nad 62 kilometrov. Glavna zbiralna kanala vodita skozi mesto ob obeh straneh Ljubljane, in sicer eden od Gruberjevega prekop, drugi od izliva Gradaščice v Ljubljano. Odtok v Ljubljano imata pod šentpeterskim mostom. Glavna kanala sta 1 meter široka in 2 metra visoka. Zvezo pa imata s kanali za severozahodne dele mesta. Nekaj svoje kanalizacije imata tudi samostojni občini Vič—Glince in Moste, ki spadata pravzaprav v socialno območje mesta.

Hrastnik.

Ali je to res? Nekdo je svoj čas nabiral po celi ljubljanski škofiji za bedne rudarje v Hrastniku. Nabral je baje okroglo Din 10.000. Od te vsote je razdelil menda samo en del. Nadalje je dobil par zabojev otročjih oblek in čevljev, da jih razdeli in menda še tudi nek denarni prispevek iz mariborske škofije. Kakor se govori, dotičnik čaka z razdelitvijo podpor in oblek ter obutve, ker je to baje namenjeno za skrajno silo. Kljub temu dobremu namenu, ki ga ima dotičnik, pa bi storil boljše, ako bi stvari že sedaj razdal, kajti preležano blago je slabo in še nevarnost postoja, da ga snejo moli. Otroci bednih rudarjev so nagi in bos,

Ker je za ta dan (radi drugih prireditvev) dovoljena četrtinska vožnja po železnici, se tem potom vabijo vsi privatni in trgovski nameščenci iz Dravske banovine, da ta dan pridejo v Maribor in se udeležijo tega shoda, da s svojo navzočnostjo zahtevajo, da se mora preprečiti vsako izigravanje določil obrtnega zakona, ki se tičejo trgovskih in privatnih nameščenecv, da se uvede 40-urni tedenski delovni čas, nedeljski počitek, preskrba za brezposelne itd.

Kdor želi, da se mu preskrbi izkaznica za četrtinsko vožnjo, naj to sporoči (in priloži Din 6.50 v znamkah) na naslov: Josip Petejan, Maribor, Sodna ul. 9.

veliko je familij, ki nimajo kaj jesti. Ako ne bo prišla pomoč že sedaj, se je treba bati, da niti slabših časov ne bodo več doživeli. Torej, dobrotniki in nabiratelji, razdelite, kar imate!

Maribor.

Mezde padajo, draginja raste. Ko so svoječasno cene prehrane nekoliko padle, so podjetniki to takoj izkoristili v svoj prid, ter pričeli reducirati mezde delavcem in nastavljenecem. Svojim izdelkom sicer podjetniki niso znižali cen, pač pa so bili kmetje vsled pomanjkanja denarja primorani prodajati poljske pridelke ceneje, medtem ko so podjetniki to le izrabili za to, da so reducirali plače in s tem povečali svoje dohodke. V zadnjem času je opaziti, da draginja rapidno raste. Tako se je n. pr. te dni podražila bela moka od Din 2.75 na Din 3.25 pri kg; mast od Din 16.— na Din 18.—; riž od 6.— na Din 8.— in od 10.— na Din 12.— pri kg; kava (žgana navadna) od Din 48.— na Din 52.—; sladkor v prahu od Din 16.— na Din 18.— kg; sladkor v kockah od Din 15.— na Din 16.50; sladkor kristalni od Din 13.50 na Din 15.— pri kg. — Tekstilni izdelki so se podražili od 15 do 20%. Manufakturno blago od 20 na 30%, električna razsvetljava se je pri enem kilovatu podražila za 70 par. Podražilo pa se je tudi meso za 2 do 3 Din pri kg. — Vse življenske potrebščine so se torej znatno podražile, medtem pa gotovi podjetniki ponovno zahtevajo znižanje mezd in vsak delavec oziroma nameščenec, ki bi se temu zoperstavljal, mora računati s tem, da bo moral na ceno. To postopanje nekaterih brezobzirnih podjetnikov, ki mislijo le na svoj dobiček, naj bo glasen opomin vsem delavcem in nameščencem, da bodo mogli uspešno braniti svoje interese le v močni svobodni strokovni organizaciji. Zato naj nikdo ne stoji ob strani ter pričakuje izboljšanje svojega položaja od koderkoli drugod. Kdor ni sovražnik samega sebe in svojih otrok, naj se nemudoma uvrsti v vrste organiziranega proletarijata in postane bojevnik za lepšo bodočnost in boljši položaj delavskega razreda. Delavci posameznih strok lahko prigrasijo svoj pristop v strokovne organizacije vsak večer med 6. in 7. uro in ob nedeljah dopoldne v prostorih Strokovne komisije, v palači okrožnega urada, Sodna ulica št. 9/II.

Obnovitev pomožne akcije. Mestno načelstvo vabi na sejo, ki se bo vršila v četrtek, dne 27. oktobra t. l., ob 18. uri v mestni posvetovalnici s sledečim dnevnim redom: 1. Obnovitev pomožne akcije in sprejetje tozadavnega pravilnika, 2. predlogi.

Jesenske prireditve mariborskega tedna se bodo vršile v začetku novembra. Kakor znano, je bil čisti dobiček poletne prireditve mariborskega tedna določen v prid revnim slojem. Zato bi bilo priporočljivo, da bi se še pred vpriporitvijo jesenske prireditve objavilo točno poročilo, koliko čistega dobička je vrgla prireditve mariborskega tedna v korist mestni pomožni akciji.

Kontrola dohodkov namerava železniška uprava zopet premestiti iz Beograda v Dravsko banovino. Te dni se je odpeljal mariborski mestni načelnik v Beograd, da intervenira na merodajnih mestih, da bi se kontrola dohodkov zopet namestila v Mariboru in ne v Ljubljani, kakor postoja baje namera.

Upokojitev. Minuli teden se je poslovil od svojih dijakov in profesorjev g. prof. dr. Tominšek, ki je bil dolgo vrsto let ravnatelj tukajšnje klasične gimnazije. Po 35 letnem službovanju odhaja v zaslužni pokoj.

Ugotovitveni narok »Kmetijske eksportne zadruge v konkurzu« se je vršil minuli ponedeljek pri tukajšnjem okrožnem sodišču. Prijavljene terjatve upnikov znašajo nad 20 milijonov Din, imetje zadruge pa znaša poldrug milijon dinarjev. Priznane terjatve, t. j. vplačani zneski, pa znašajo dva in pol milijona dinarjev, medtem ko se terjatve za izplačilo neizplačanih posmrtnin baje ne bodo priznale.

Predavanje o mednarodnem jeziku »Esperanto« se bo vršilo v sredo, dne 26. t. m. ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice, Sodna ulica 9-II. Predaval bo g. prof. Rakuša. Vabijo se vsi prijatelji mednarodnega pomožnega jezika, da se predavanja polnoštevilno udeležijo.

Tujski promet. V prvi polovici oktobra je bilo pri tukajšnjem zglasevalnem uradu prijavljenih 806 tujcev, od teh 203 inozemcev.

Na dosmrtno ječo je bil minuli teden obsojen radi požigov hlapec A. Trglec iz Poljskave. Trglec, ki je po izjavi psihiatrov baje duševno zastal človek, je v več slučajih podtaknil ogenj pri raznih posestnikih v okolici Pražerskega.

60 kur je bilo v eni noči ukradenih posestniku Schoberju v Radvanju. Kokoši so neznani tatovi kar na licu mesta poklali in nato odnesli.

Repertoar mariborskega gledališča. — Torek, 25. oktobra ob 20. uri: »Dve nevesti.« Ab. A. Sreda, 26. okt.: Zaprt. Četrtek, 27. oktobra ob 20. uri: »Friderika.« Ab. C.

Iz gledališča. »Friderika«, divna Leharjeva opereta, ki je pri vseh dosedanjih uporizitvah izvrstno uspela, se ponovi v četrtek, 26. t. m., za red C. — Kot prihodnja dramska premijera se pripravljajo Kreitovi »Celjski grojci«, zgodovinska drama, ki obravnava dogodke poslednjih celjskih grofov na povsem drugačen način kot pisci dosedanjih del o Celjanih. Režira J. Kovič.

Opustitev proge Maribor—Rače—Ptuj. Vsled zelo slabega prometa opušča Mestno avtobusno podjetje v Mariboru z dne 24. t. m. obratovanje na progi Maribor—Rače—Ptuj.

Vrtnarja išče komanda 45. pešpolka v Mariboru. Tozadavne informacije daje blagajnik tega polka v Mariboru.

Za šolsko deco kupujte le pri nas na Slomškovem trgu št. 6, trgovina Ljudske tiskarne d. d.

Jesenice.

Skupščina Krajevne Bratovske skladnice na Jesenicah se je vršila v nedeljo, dne 23. okt. 1932, v Delavskem domu na Savi. Skupščino Bratovske skladnice tvori po 85 delodajalskih in 85 delavskih delegatov. Med delavskimi delegati na Jesenicah jih pripada to pot 61 marksističnemu SMRJ in 24 krščansko-socialni Jugoslovanski Strokovni Zvezi. Na skupščini, ki je potekla povsem v redu, je bilo navzočih poleg 6 delodajalskih delegatov še 51 delegatov SMRJ in 20 JSZ. Ko je prišlo do volitev upravnega odbora krajevne Bratovske skladnice, kjer velja s podjetnikom pariteta, so zahtevali kršč. socialci enega člana upravnega odbora, ker bodo sicer predložili svojo listo. Ko jih je k temu gen. tajnik KID, dr. Maks Obersnel, ki je kot predsednik Bratovske skladnice predsedoval skupščini, pozval, so izjavili, da so svojo listo umaknili in da se vzdržujejo glasovanja. Z 51 glasovi so bili nato izvoljeni v upravni odbor sami člani SMRJ, in to: ss. Čelesnik Ivan, Toman Franc, Jeram Jurij, Škrlić Franc, Kemperle Blaž in Bucek Jožef. S. Čelesnik bo tudi pod-

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon štev. 2324.

predsednik skladnice. Za namestnike so bili izvoljeni ss. Kunčič Rudolf, Perko Vencelj, Stražišar Joško, Jerala Franc, Sirc Franc in Oblak Pavel. Nadzorstvo je pa ostalo staro in ga tvorijo: kot člana Mohorič Franc (predsednik) in Malej Valentin, kot namestnika pa ss. Bručan Henrik in Sušnik Jožef. Za delegate na glavno skupščino v Ljubljano so bili izvoljeni ss.: Čelesnik Ivan, Toman Franc, Mohorič Franc, Škrlič Franc, Kemperle Blaž, Bucek Jožef, Ažman Karol, Sušnik Jožef in Dolinar Franc. Tako je sestavljena zdaj uprava krajevne Bratovske skladnice, ki ji želimo v novi poslovni dobi čim največ uspehov v dobrobit članstva.

Delegati v bratovsko skladnico na Jesenicah in Javorniku so bili izvoljeni dne 20. sept. t. l. V nedeljo, dne 23. t. m., torej na dan, ko se je vršila skupščina krajevne Bratovske skladnice na Jesenicah, na kateri je bil izvoljen novi upravni odbor, pa je poročal »Slovenec«, da je bilo 20. septembra izvoljenih 24 delegatov njihove Jug. strokovne zveze in 31 marksistov. Resnici bi bilo pa bolj zadoščeno, če bi »Slovenec« napisal, da je bilo izvoljenih poleg 24 kršč. socialcev še 61 marksistov. 30 se jih ne dá pohrustati kar tako za zajtrk, kakor meni »Slovenec«, ker so zelo odporni, pa jih še kdo drugi ne more pohrustati, kaj šele »Slovenec«, častilec resnice, rajske hčerke božje. Toliko na znanje »drobnim vestem« v »delavskem vestniku« »Slovenca«.

Simultanka g. Pirca. Šahovski odsek jeseniške »Svobode« je pozval na šahovsko simultanko prvaka g. Vasjo Pirca, ki je povabilo tudi sprejel. Simultanka se vrši v prostorih Delavskega doma pri Jeleni na Savi, Cankarjeva ulica 3, in sicer v sredo, dne 26. t. m. točno ob 20. uri zvečer. Prijavnina znaša Din 20.—, ki je potrebna, da se krijejo stroški. Prepričani smo, da bodo vsi šahisti z Jesenic, Javornika in Hrušice, dalje iz vse okolice Jesenic in gornje savske doline izkoristili to ugodno priliko ter se udeležili te poučne simultanke mladega jugoslovanskega šahovskega mojstra, ki je doma iz Maribora. O simultanki bomo naknadno poročali. Agilnim »Svobodaškim« šahistom pa najlepšo zahvalo za tako delavnost in priljubljenost!

Simultanka s. Perka na Hrušici. Predsednik šahovskega odseka »Svobode« na Jesenicah je priredil v nedeljo, dne 16. t. m. simultanko s člani šahovskega kluba na Hrušici pri Jesenicah. Končni rezultat je bil: 7 dobljenih iger, 4 izgubljene, remis nobena. S. Vencelj Perko je dobil vse partije proti močnejšim, izgubil je pa one proti slabšim nasprotnikom. Pa tudi teh bi ne izgubil, če bi bili šahi, oziroma šahovnice normalni. Ali Hrušičani so imeli šahovnice vseh mogočih izvorov: žepne, majhne, miniaturne itd., tako da je s. Perko izgubil večino določenega časa s tem, da si ustvari na takih nepreglednih šahovnicah sliko položaja; za igro pa ni ostalo dosti časa. Zaradi tega moramo zahtevati za prihodnjic samo normalne šahovnice, ker je samo tako tudi mogoča normalna igra. S. Perko pa je kljub temu uspel.

Zbirajte za tisk. sklad!

Dr. Avg. Reisman:

Delovno pravo.

(Iz predavanja o novem obrtnem zakonu v Strokovni komisiji v Mariboru.)

(Nadaljevanje.)

Siromaška pravica pred sodiščem.

1.

Pravice in dolžnosti uslužbenca.

Doslej smo videli pri vseh zakonih delovnega prava, da nalagajo isti obema pogodboma, službojalcu in službojemalcu — pravice in dolžnosti. § 210 o. z. izrecno določa, da je dolžno pomožno osebo je vršiti svoje posle vestno in redno; šele tedaj lahko zahteva tudi svoje pravice iz službene pogodbe.

2.

Tožba.

Ako katerikoli pogodnik krši službeno pogodbo, mora prizadeti najprej nasprotnika opominjati na izpolnitev pogodbe, za mezdo, stanovanje itd. Šele po brezuspešnem opominu je dovoljena tožba.

3.

Kaj je siromaška pravica?

Pravdanje je dandanes precej drago. Tožbe je treba pred vložitvijo pri sodišču kolekovati. Kolekovina znaša pri civilnih tožbah, t. j. za denar ali druge premoženjske zahteve, 3% vrednosti spornega predmeta in še posebno takso. Ker pa priznava vsaka država sedaj enakopravnost državljanov pred zakonom in oblastmi, so tudi povsod omogočili revnim državljanom uveljavljanje kršenih pravic pred sodišči z upejlavo — siromaške pravice. Z dovoljenjem siromaške pravice sodišče oprosti pravno stranko začasno plačevanja taks, kolekov in drugih državnih pristojbin, ki se plačujejo med pravdo, nadalje polga varščine za pravne stroške, potnih stroškov, dnevnice itd. za odposlane sodne uradnike in služitelje, izvršilne organe, priče, izvedence, stroškov za potrebne oglase itd.

4.

Kdo je deležen siromaške pravice?

Siromaško pravico pripozna edino sodišče. Ono oceni samostojno, če so podani zakoniti pogoji za priznanje siromaške pravice. Prizna pa sodišče siromaško pravico onemu prosilcu ali prosilki, ki ne zmore pravnih stroškov, ne da bi bilo to v škodo najnujnejšim življenjskim potrebam za njega in njegovo rodbino.

Siromaško pravico sme torej zahtevati vsakdo, ki živi v težkih gospodarskih razmerah, najsi bo delavec ali uradnik, z majhno plačo, ki zadošča komaj za preživljanje njega in rodbine, ali pa visoko zadolžen posestnik, v mestu ali na deželi.

5.

Kateri zakoni določajo siromaško pravico?

Zakoniti predpisi glede siromaške pravice so sedaj v Zakoniku o sodnem postopanju v civilnih pravnih zadevah iz leta 1930 v §§ 164 do 174, v zakonu o sodnih taksah §§ 8, 9 in 39 in v Pravilniku za izvrševanje zakona o sodnih taksah čl. 12 do 26.

6.

Siromaška pravica tudi za žaljenje časti.

§ 8 zakona o taksah in čl. 15 Pravilnika izrecno določata, da se dovoli na podlagi siromaške pravice oprostitev sodnih taks tudi v kazenskem postopanju na zasebne tožbe, torej za prestopke žaljenja časti.

7.

Siromaška pravica pred razsodiščem.

Nadalje določa § 8 istega zakona in čl. 16 Pravilnika, da je treba priznati siroma-

ško pravico v postopanju pred razsodiščem in razsodniki. S tem bi torej bila določena siromaška pravica tudi že za nova razsodišča po obrtnem zakonu pred upravno oblastjo, a dovoliti bi moralo to siromaško pravico poprej srezko sodišče (čl. 16 Prav.).

8.

Potrdilo o premoženjskem stanju. — »Ubožno spričevalo.«

Siromaško pravico prizna sodišče na podlagi predloženega potrdila o imovinskem stanju osebe, ki zahteva siromaško pravico. Pri okrajnem sodišču se predloži to potrdilo, znano običajno pod imenom »ubožno spričevalo«, že kar obenem z vloženo tožbo.

Tiskovine za to potrdilo prodajajo davčne uprave in občine za Din 1.—. Najprej mora takšno izpolnjeno potrdilo izdati občina, kjer prosilec stalno biva; ni potrebno, da bi bil prosilec tam tudi pristojen. Delavec, ki se stalno naseli radi službe v kakem mestu, mora torej dobiti tam potrdilo o premoženjskem stanju. To potrdilo mora podpisati tudi lastnik hiše, v kateri prosilec stanuje in davčna uprava, ki označi, koliko in kakšne vrste davka je predpisanega prosilcu in osebam, ki so po zakonu dolžne vzdrževati prosilca. Radi tega, ker je hišni lastnik odrekel, podatki izjavo, ali ni hotel podpisati potrdila, se isto ne sme prosilcu odreči. Končno mora potrditi to spričevalo imovinskega stanja tudi sresko načelstvo. Ni pa to potrdilo sreskega načelstva potrebno v mestih z lastnim statutom, to so Ljubljana, Celje, Ptuj in Maribor v Sloveniji.

9.

Kaj, če občina odreče izdajo potrdila, ali sresko načelstvo?

Če občina odreče izdajo potrdila, kar se čisto zgodi — iz umljivih vzrokov — ali če sresko načelstvo noče izdati potrdila, mora to priobčiti stranki z rešitvijo, ki pa mora biti utemeljena s kratko obrazložitvijo in opremljena z navodilom o pravem sredstvu, to je o pritožbi. Zoper takšno rešitev je dopustna pritožba v 15. dneh. Pritožbe zoper rešitev mestne občine s statutom in sreskega načelstva rešuje banska uprava, pritožbe zoper navedbe občine pa sresko načelstvo.

10.

Siromaška pravica za inozemce.

Inozemskim državljanom se pri nas ravno tako priznava siromaška pravica, če dovoljuje isto tudi njihova država našim državljanom, t. j. ob vzajemnosti. Takšne vzajemne pogodbe je naša država sklenila z Avstrijo in Češkoslovaško.

11.

Advokati in siromaška pravica.

Zelo je razširjeno napačno mnenje, da ima prosilec s prejetjo siromaške pravice, temeljem »ubožnega spričevala«, tudi že pravico do brezplačnega advokata. To pa ni res. Advokata dobi stranka z ubožnim spričevalom, t. j. s podeljeno siromaško pravico le tedaj, kadar se mora pravdati pred višjim sodiščem, t. j. najmanj pred okrajnim sodiščem. Ne more pa si tedaj izbrati advokata sama, ampak ji ga določi na prošnjo Odvetniške zbornice po vrsti iz seznama odvetnikov in ta mora potem pred višjim sodiščem stranko zastopati. Za iztoževanje mezde pomožnih delavcev pa je vedno pristojno le okrajno sodišče, kjer ni potreben advokat, in za to n. pr. delavec za tožbo na plačilo mezde, najsi bo ta

nika, da bi bil on izvršil zločin, medtem ko je pri konfrontaciji omenjena delavka spoznala v njem napadalca.

Prevalje.

Vprašanje naših rudarskih staroupokojencev. Naši rudarski staroupokojenci dobivajo kakor znano po Din 4 do Din 8 pokojnine, poleg tega pa še doklado iz rudarskega pokojninskega sklada za Slovenijo v Ljubljani, v znesku Din 110, oženjeni Din 190 na mesec. Do pred mesec dni so prejimali to podporo v redu. Ta

še tako visoka, nikoli ne more dobiti od sodišča advokata z ubožnim spričevalom. Tega si mora vedno sam najeti in je odgovoren sam za njegove stroške. Če delavec pravdo pred okrajnim sodiščem zgubi, mora vsled tega kljub siromaški pravici plačati svojega advokata in seve tudi nasprotnikovega, — seve, če ima s čim.

12.

Siromaška pravica ni nikaka miloščina.

Iz navedenega sledi, da siromaška pravica ni nikaka miloščina za državljanke, najmanj s strani župana ali kake druge oblasti. Vse oblasti, ki smo jih gori omenili, občina, sresko načelstvo in davčna uprava, vsled tega ne delijo prosilcem, državljanom ali inozemcem z izdajo teh potrdil nikake milošine, ampak imajo le zakonito dolžnost, izpolniti predloženo tiskovino in šele sodišče sklepa na podlagi teh uradnih podatkov, če so podani zakoniti pogoji za priznanje siromaške pravice. Proti neutemeljenim oviram pa so dopustne pritožbe — brez koleka.

mesec pa so morali čakati do 18. t. m. S tem, da bi ne dobivali več podpore, bi bilo vprašanje staroupokojencev rešeno, ker bi morali vsi pomreti od gladi. Dosti jim že itak ne manjka več. Upamo, da se tako zavlačevanje izplačila ne bo več pripetilo.

To in ono. Da v naši občini prevladujejo gostilničarji, se vidi po temu, ker tako energično pobirajo trošarino od vina, ki ga pripeljejo iz spodnjih krajev po Din 4.— liter (in to mogoče še boljše kot ga prodajajo naši gg. gostilničarji, namreč po Din 12.— do 14.—). Tudi naši gostilničarji so taki siromaki kot mesarii. Še nekaj naj dodamo: Nek tukajšnji mesar je bil obsojen radi prodajanja slabih klobas, ker se je pa proti obsodbi pritožil, bo o tem odločalo še okrajno sodišče v Mariboru.

Razno.

Izgube na zaslužku v Zedinjenih državah. Na delavskem dnevu je povedal predsednik ameriške strokovne zveze V. Green v svojem govoru, da so ameriški delavci in nameščenci zaradi nezaposlenosti v letu 1930 in 1931 izgubili na zaslužku 36.667 milijonov dolarjev (nad 2000 milijard dinarjev). Odkar so jele mezde polagoma padati, to je, od septembra 1929, so v celoti mezde padle za 59.8%, dočim so cene življenjskim potrebščinam padle do danes le za 23.6%. Delavci so torej še enkrat toliko utrpeli na prejemkih, kakor so se znižale cene blaga.

Od plinov, ki se razvijajo pri vretju vinskega mošta, sta se v neki vinski kleti v Ottakringu zadušili dve ženski, ki sta v svoji neprevidnosti šli v klet, napolnjeno s sodi mošta.

Delavski sport.

Izid kolesarske dirke za klubovo prvenstvo na Pobrežju je bil sledeč: Dolžina proge je bila 52 km. Senjorji: Čeh Ivan v 1 uri in 25 minut, Kobal Drago 1.25.1, Godec Franc 1.37. Junijorji: Majhenič Milan 1.31, Bacciavilla Zdravko 1.31.1, Novak Fr. 1.49. Dirkači dobijo diplome. Po dirki se je vršila polževa vožnja, pri kateri je odnesel Čerič Vilko prvo darilo. Dirka se je vršila ob najlepšem jesenskem vremenu.

Vsi letni naročniki dobe **zastoni** 14 karatno originalno ameriško

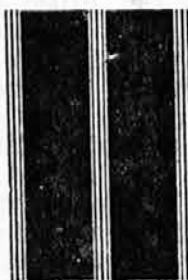
zlato nalivno pero ali pa **Kürschnerjev ročni leksikon**, (900 strani, 32 tabel) ali eno **prvovrstno radijsko cev**.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled »Radio« welt«. Naroča se Administration der »Radio« welt« Wien 1, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

Nalagajte svoje prihranke

v Štajerski hranilnici in posojilnici
v Mariboru, Slomškov trg štev. 6.

Vloge obrestujemo po 6 1/2 %
proti trimesečni odpovedi.

